

Van Lenthe haalt hoogste economisch jaarresultaat van Nederland

'Hoogste productie geen doel op zich'

Voor het eerst in de geschiedenis voert een robotboer de lijst met topmelkers aan. De 75 koeien van Herman van Lenthe uit Dalfsen realiseerden het afgelopen jaar een rollend jaargemiddelde van 12.686 kg melk met 4,25 procent vet en 3,50 procent eiwit. In combinatie met een tussenkalftijd van 390 dagen, leidde dat tot een economisch jaarresultaat van 3.151 euro. „Sinds de tweede robot er twee en half jaar geleden bij kwam, is het hard gegaan“, aldus de veehouder.

De schoorsteenmantel staat vol met felicitatiekaarten. Een artikel in een regionale krant zorgde ervoor dat ook veel kennissen van buiten de landbouw de prestatie van Herman van Lenthe onder ogen kregen. Van Lenthe geniet overduidelijk van zijn prestatie. „Vorig jaar waren we met een economisch jaarresultaat van 3.026 euro nog vierde van Nederland. Dat we dit jaar zelfs als eerste

zouden eindigen, hadden we niet verwacht.“ Toch blijkt de hoogste productie geen doel op zich. Van Lenthe probeert zijn voerkosten laag te houden en schrijft de hoge productie dan ook vooral toe aan de lage robotbezetting.

Tweede robot

Van Lenthe melkt zijn koeien sinds vier

jaar automatisch. „Ik wilde eerst de melkstal uitbreiden, maar dat zou voor veel verbouwingkosten zorgen. Voor de robot hoefde ik niets te verbouwen, hij paste precies haaks op de plek van de oude melkstal.“ Zo molk een Lely A3 sinds juni 2008 de zeventig koeien op het bedrijf. „Dat waren er duidelijk te veel. De robot liep echt 24 uur per dag en bij een storing

Twee Lely A3-melkrobots melken de 75 koeien. De eerste (rechts) werd in juni 2008 in gebruik genomen, de tweede in april 2010.

Om het jongvee te kunnen huisvesten en voor meer mestopslag, besloot Van Lenthe zijn jongveestal uit te breiden.

Copyright foto

was je meteen dagen achterop. We molken in de melkstal 10.000 kg melk per koe en zakten met de robot terug naar 9.200 kg. De uiergezondheid verslechterde, de uiers bleven te vol en de vaarzen kwamen slecht." Omdat het niet liep en er loze ruimte was achter de robot, werd er op de plek van de oude melkstal in april 2010 een tweede robot geplaatst. „Er zat toen direct een paar honderd liter meer in de tank. Het voordeel was dat de koeien niet meer hoefden te wennen, hoewel dit een linkerbox was en de eerste robot een rechterbox. De vaarzen werden voordien verdrongen door de oudere koeien, maar geven nu meer dan 40 liter melk per dag bij drie keer daags melken.“

Dure optie

De rust op het bedrijf is weergekeerd met de komst van de tweede robot. „Als een robot nu een paar uur stilstaat, is dat geen enkel probleem“, aldus de veehouder. Hij koos voor het merk Lely, omdat er ten tijde van de aanschaf van de eerste robot al stoomreiniging mogelijk was. Na de komst van de tweede robot wierp dat zijn vruchten af. Het celgetal daalde van 250 – in de zomer waren er wel uitschieters naar 400 – naar 120. „Het aantal mastitisgevallen kun je nu op de vingers van één hand tellen. Wellicht dat het mede komt door de andere uierspray die we nu gebruiken.“

Van Lenthe erkent dat 75 koeien met twee robots melken een dure optie is. „De onderhoudskosten voor de beide robots zijn met elkaar 8.000 euro per jaar. Maar je krijgt er veel voor terug. Het loopt beter, de productie is hoger en de uiergezondheid beter.“ Van Lenthe melkt nu 35 tot 40 koeien per robot en verwacht dat het optimum rond de 50 koeien ligt. 100 koeien is voor hem dan ook het maximum. Zo ver is het echter nog niet. „Ik wil de robots op zich wel vol zetten, maar als ik nog meer ga melken, dan moet ik voer aankopen en mest afzetten. En dat tegen de huidige kosten. Bovendien moet ik ook nog quotum aankopen, dus voorlopig maak ik een pas op de plaats.“

Minder hard voeren

Het melkt nu ook niet zo best als vorig jaar,

laat Van Lenthe weten. „De gehalten gaan wel, maar de liters vallen tegen. Vorig jaar heb ik nog 80.000 kg quotum bijgeleased, maar nu niet.“ Van Lenthe voert ook minder hard. „De melkprijs is 4 cent lager en de voerkosten 1,5 cent hoger, dus je verdient 5 à 6 cent per liter melk minder“, verklaart hij. De koeien krijgen maximaal 7,5 kg brok en 8 kg perspulp. „Ik heb een paar jaar bierbostel gevoerd en ben daarmee gestopt omdat het duur is. Alles is duur en dus gaat de prijs van bierbostel mee omhoog. Maar ik ben toch weer begonnen het te voeren en het loopt nu beter, de mest is consistent.“

Het totale rantsoen bestaat uit 18 kg maïs, een mengsel van eerste en vierde snede kuilgras, perspulp, bierbostel en een halve kg gehakseld koolzaadstro voor de structuur. „In de zomer hebben we een poosje geen koolzaadstro gevoerd en toen wilden de koeien slecht lopen“, aldus Van Lenthe. „Nu hoeven we meestal maar één tot twee koeien op te halen en soms ook geen enkele.“ Brok krijgen de koeien alleen in de robots, een zetmeelrijke brok om de koeien op conditie te houden. „Er zijn geen krachtvoerautomaten in de stal en dat is goed voor het koeverkeer. De robots staan op ‘prioriteit voer’ ingesteld. Als de koeien uit zijn, maar hun krachtvoer nog niet op hebben, mogen ze blijven staan tot het op is. Er is toch genoeg ruimte op de robots.“

Glad snijvlak

Van Lenthe voert zijn koeien gemengd en heeft de voermengwagen in gezamenlijk eigendom met de buurman, wiens bedrijf direct naast dat van Van Lenthe ligt. „Dit is al de tweede voermengwagen die we samen hebben. We hebben wel ieder een shovel.“ Van Lenthe heeft weliswaar een kuilhapper op de shovel, maar kuilt de graskuil desondanks met een kuilvoersnijder uit. „Met een happer krijg je een te ruw snijvlak en dat geeft broei. Er zijn meer boeren om ons heen die weer met de kuilvoersnijder werken om zo een glad snijvlak te krijgen.“

Naast de eerste en de tweede, gaan de derde en vierde snede graskuil noodzakelijkerwijs ook naar het melkvee. „Anders kom je niet uit als je de koeien jaarrond binnenhoudt, in de zomer gaat er namelijk ook veel kuilgras door.“

Van Lenthe is met 23.000 kg melk per hectare intensief, maar is wat betreft gras en maïs toch zelfvoorzienend. Hij heeft 32 hectare grond, waarvan de huiskavel 17,5 hectare beslaat. Daarnaast is er nog 7,5 hectare grasland op drie kilometer en 7 hectare maïsland op vijf kilometer afstand.

Geen weidegang

De koeien zijn niet meer buiten geweest, sinds de eerste melkrobot op het bedrijf in gebruik werd genomen. „Door de volle robot was weidegang van meet af aan geen optie“, stelt de veehouder. „Bovendien delen we het kavelpad met de burens. Daardoor zouden de koeien alleen nog maar achter de stal kunnen, want ze moeten wel de hele dag de robot kunnen bezoeken. En we zijn intensief.“ Van Lenthe heeft nog geen moment spijt gehad van zijn besluit om de koeien binnen te houden en peinst er dan ook niet over om weer weidegang te gaan toepassen.

„Als je de koeien op stal houdt, merk je dat je veel meer van je land haalt. Toen we nog beweidde, moesten we maïs bijkopen. Je hebt altijd beweidingsverliezen, bovendien vertrapten de koeien het land in het najaar.“ Omdat het grasland nooit wordt beweid, is de zode minder verdicht. Met het oog op een hogere opbrengst vernieuwt Van Lenthe daarom zijn grasland met grote regelmaat en teelt hij elk jaar op een ander stukje huiskavel maïs. „Nog een voordeel van het vee op ▶

Copyright foto

De ligboxen zijn gevuld met gedroogde koemest.

Copyright foto

De stal biedt ruimte aan maximaal honderd koeien en werd meer dan eens verbouwd of uitgebreid. Het oudste deel stamt uit 1974 en het recentste uit 2007. De koeien links onder in beeld kunnen via de achterkant van de stal bij de robots komen.

stal houden, is dat je altijd mooi schoon gras hebt.”

Beter ruwvoer

Toen de koeien nog wel werden geweid, deed Herman van Lenthe al het werk rondom het inkuilen samen met zijn vader. „We begonnen dan vroeg in het seizoen met maaien, omdat we niet alles in één keer konden doen. Als we op tijd begonnen, hadden we nog de gelegenheid om ook het laatste gras nog op tijd in te kuilen.” Tegenwoordig wordt alles tegelijk gemaaid en worden de inkuilwerkzaamheden steeds vaker uitbesteed aan de loonwerker. „Die kuilt nu alles ineens in bij de ideale grashoogte en het ideale weer. Daardoor zullen we nu een betere kwaliteit ruwvoer hebben”, denkt Van Lenthe. De veehouder houdt niet alleen zijn melkgevende dieren binnen, maar ook de droge koeien en het jongvee. De pinken zijn dan ook opvallend goed ontwikkeld. „Dat komt omdat ze nooit buiten komen, ze ondervinden daardoor geen terugslag in de groei.” Een gevolg is wel dat de pinken al op een leeftijd van 13 maanden worden geïnsemineerd. „Als ik dat niet doe, worden ze te zwaar en willen ze niet meer drachtig worden”, heeft de veehouder ervaren. De gemiddelde leeftijd waarop de vaarzen afkalven, is daardoor één jaar en elf maanden. Niet alleen de pinken worden vroeg drachtig

gemaakt, ook de melkkoeien worden – hoewel ze op dat moment soms wel zestig kg melk per dag produceren – alweer op zes weken na het afkalven geïnsemineerd. „Je hebt daardoor wel eens een rietje extra nodig, maar je hebt de koe wel weer aan de gang. En als je op tijd begint met insemineren, sta je ook wel eens versteld.” De tussenkalftijd bedraagt dan ook slechts 390 dagen, wat mede bijdraagt aan het hoogste economische jaarresultaat van Nederland. „Dat een hoogproductieve koe toch snel drachtig kan zijn, heeft te maken met de afrijping van het eitje tijdens de droogstand”, weet Van Lenthe.

Het gevolg van de hoge productie in combinatie met de korte tussenkalftijd is dat koeien op het moment dat ze moeten worden drooggezet, soms nog veel melk geven. „Als je ze met beleid een paar dagen op stro en water zet, zakt de productie wel. We zetten alle koeien met droogzetters en OrbeSeal droog en hebben daardoor geen koe meer die met mastitis afkalft”, stelt Van Lenthe. „Aan de andere kant hebben we binnen ons robotsysteem ook wel eens een koe die uitloopt en zichzelf droogzet.”

Melkstieren

Van Lenthe insemineert zijn koeien sinds de MKZ-crisis zelf. Hij neemt deel aan het Stier Advies Programma van CRV en kiest zijn stieren zelf. Bij de melkkoeien lopen

veel nakomelingen van Olympic, Paramount, Canvas, Win 395, December en Orcival, van Legend komen de vaarzen aan de melk en bij het jongvee bevinden zich dochters van Legend, Cricket, McCormick en Shogun. „Ik probeer toch een beetje de melkstieren eruit te vissen en het exterieur erbij te houden. Daarbij kijk ik naar openheid en voorhandbreedte om macht in de koeien te krijgen.” „Een nadeel van het zelf uitkiezen van stieren, is dat een stier soms nauwelijks wordt geadviseerd binnen SAP.” Van Lenthe kiest in beperkte mate voor genomics-stieren. „Hunter lijkt goed, maar G-Force niet. Zijn kalveren staan me niet aan, het zijn smalle dieren.” De veehouder heeft ervaren dat zodra hij sperma van een genomics-stier koopt, het SAP zo'n stier direct adviseert. „Ik ben daardoor iets terughoudender geworden met genomics-stieren. Laat ze het eerst maar eens bewijzen.”

Fleckvieh

Stieren die bij Van Lenthe een kans willen maken, moeten minimaal +500 kg melk vererven met een plusje voor eiwit. Wat betreft dochtervruchtbaarheid moet een stier minimaal 98 scoren. „Ik let daar tegenwoordig toch wel op. Van Orcival bijvoorbeeld heb ik beste en zware koeien aan de melk, maar de vruchtbaarheid is een probleem.” Van Lenthe houdt het zoveel mogelijk bij zwartbont,

Copyright foto

Bedrijfsgegevens

Herman van Lenthe (41) melkt in Dalfsen (Ov.) een 75-koppige veestapel met twee Lely A3-melkrobots. Zijn rollend jaargemiddelde van 12.686 kg melk met 4,25 procent vet en 3,50 procent eiwit, leidde in combinatie met de tussenkalftijd van 390 dagen tot het hoogste economisch jaarresultaat van Nederland met 3.151 euro. Bij het bedrijf hoort een melkquotum van 700.000 kg melk. De stieren die worden gebruikt, zijn Ross, Cricket, Gold-day, Stonewall, Levi en Hunter. De koeien blijven jaarrond opgesteld en krijgen een rantsoen van maïs, graskuil, bierbostel, perspulp en gehakseld koolzaadstro via de voermengwagen, aangevuld met krachtvoer via de robot. Van Lenthe heeft 32 hectare grond, waarvan 17,5 hectare huiskavel. Hij is daarmee zelfvoorzienend qua gras en maïs, waarbij alles wordt ingekuild met een inkuilmiddel om broei tegen te gaan. De veehouder is van oudsher aangesloten bij VVB Veluwe-IJsselstreek, die de melkcontrole verzorgt. Herman is sinds vijf jaar zelfstandig boer, al krijgt hij nog wel dagelijks hulp van zijn vader Roelof. Wel besteedt hij steeds meer werkzaamheden uit aan de loonwerker, zoals zodebemesten.

De beide robots staan op de plek waar vroeger de melkstal was.

Copyright foto

maar heeft toch ook Fleckvieh-stier Wille op zijn inseminatielijstje staan. „Hij scoort op zwartbontbasis positief voor melk. Ik gebruik zo'n stier op koeien met weinig conditie of koeien die slecht drachtig willen worden.” Van Lenthe heeft geen goede ervaringen met Belgisch Blauw. „De koeien dragen er te lang van en ze geven te zware kalveren. Ook is er wel eens een dood kalf.” De veehouder heeft het ook niet nodig. „We houden alle vaarskalveren aan. Sommige gaan met een jaar weg voor de binnenlandse markt en ze gaan ook wel voor export. We kunnen ze gelukkig op elk moment goed kwijt. Bijkomend voordeel van alles aanhouden, is dat je kunt selecteren.”

Mest in boxen

Om het jongvee te kunnen huisvesten, is de jongveestal onlangs nog wat uitgebreid. Dat vooral ook met het oog op de mestopslag. Van Lenthe kan ongeveer honderd koeien in zijn stal houden, waarvan het oudste deel uit 1974 dateert. De koeien liggen er in hun eigen mest. „De matrassen waren oud en keihard, alle vering was eruit. We hadden er al een plank achter, maar de gedroogde mest op de matrassen werkte niet, het oppervlak was te glad. Daarom hebben we de matrassen eruit gehaald en er een laag van 12 centimeter mest in gebracht. We hebben nu driekwart jaar mest in de boxen en het bevalt heel goed. We

hebben minder last van dikke en kale hakken.” Van Lenthe zag het systeem van gedroogde koemest in de ligboxen op een demobedrijf en raakte onder de indruk. Hij besloot daarom zelf een Key-Dollar mestscheider aan te schaffen voor ruim 15.000 euro. „De machine heeft niet zo'n hoge capaciteit, maar dat maakt niets uit. De scheider heeft een dag werk om vulling voor honderd boxen te produceren.” Eén keer in de week worden de boxen aangevuld, waarbij de oude boxvulling weer in de kelder verdwijnt en zo in omloop blijft. „We zijn niet zuinig met de gedroogde koemest, want het kost toch niks.”

Rubber

De veehouder heeft ervaren dat de gedroogde mest veel eerder opdroogt dan zaagsel, wanneer het nat wordt door urine of lekmelk. „Hoewel het bij ons goed bevalt, horen we ook andere geluiden. Er moeten voldoende vezels in de mest zitten en er moet ook maïs in het rantsoen zitten. Mest van jongvee en droge koeien is niet geschikt, dat wil niet scheiden.” De mest heeft na het scheiden een droge-stofpercentage van 37 procent. „Ik heb de mestscheider al bijna terugverdiend. Ik had zaagselkosten van 10.000 euro per jaar”, stelt Van Lenthe. „Al heb ik ook het verdeelkarretje erbij moeten kopen, waardoor de totale investering toch bijna 30.000 euro is.” Omdat de koeien niet buiten komen, ligt er

rubber op de roosters. „Lely adviseerde om rubber op de roosters rond de robot te leggen, omdat de koeien daar veel moeten draaien en vanwege de druk die daardoor op de klauwen wordt uitgeoefend. Dat beviel goed en daarom hebben we nog een stuk gedaan. Voor jezelf loopt het ook makkelijker.” Alleen de roosters tussen de boxen zijn niet met rubber bekleed. Omdat de klauwen niet op rubber slijten, komt de klauwbekapper elke twee maanden langs om de koeien te bekappen die honderd dagen in productie zijn en de koeien die droog moeten.

Hoge dierenartsrekening

Veel ruimte op de robots, de koeien jaarrond binnen en een optimaal koecomfort lijken de belangrijkste pijlers van de hoogste productie van Nederland. Toch zijn de dagelijkse inspanningen van Herman van Lenthe zelf uiteraard ook van invloed op het resultaat. Wat te denken van de korte tussenkalftijd. „Ik zit er inderdaad wel bovenop. Ik ben bijvoorbeeld heel precies met uierontsteking. Als een koe 's avonds koorts heeft, dan komt de dierenarts die avond nog wel. Je hebt dan wel een hoge dierenartsrekening, maar in geval van bijvoorbeeld een coli-mastitis, heb je nog wel de kans om die koe erdoor te krijgen.” Met zijn werkwijze weet Van Lenthe het vervangingspercentage dan ook op slechts 15 procent te houden. ■

Links de jongveestal en rechts het woonhuis. De koeienstal staat achter het woonhuis en is op de foto niet te zien.

Copyright foto